

Mercè Riba: una mirada interior

Tanquem els ulls i mirem endins, intentem trobar l'essencialitat dels nostres sentiments. Qualsevol experiència quotidiana, l'alegria, la buidor, la ràbia i el plaer, la creació i la destrucció, es transforma i es desvetlla de nou sota l'esguard d'una mirada neta i honesta. Deixem de banda tot allò que ja ha estat establert i quedem-nos a soles amb nosaltres mateixos. Així és el procés creatiu per a Mercè Riba, un procés d'identificació, de descoberta, per assumirles emocions i els sentiments interns.

L'obra de Mercè Riba és, doncs, una obra eminentment autobiogràfica, on s'han anat gravant tots els processos vitals de l'artista, de vegades traduïts en una plàstica d'arrel clàssica, de vegades en una de més expressionista o simbolista, però sempre dins els límits de la figuració. En una primera etapa, no gaire feliç per a Mercè Riba, en la qual vivia encara a Barcelona, els cossos humans de les seves escultures es fracturaven violentament a partir d'una abstracció per plans. El canvi de residència que féu a principis dels anys vuitanta, quan va deixar la ciutat per anar a viure a Llampaias, un petit poble empordanès, marcà una millora en la qualitat de la seva vida, i un endoliment de la temàtica que conreava reflectí aquest canvi. Des d'aleshores podríem dir que viu una etapa més expressionista, i últimament de caire més introspectiu, on els sistemes de representació es mouen dins d'un cert simbolisme, coincidint amb el procés d'autoconeixement i creixement interior que ha dut a terme Mercè Riba.

Els esdeveniments de la seva vida, de dona, de marc, els diferents estats d'ànim i, sempre protagonista, la figura humana, conformen una poètica de la quotidianitat, una poètica de vivències bàsiques, que no per això deixen de ser grandioses. Però, alhora, una poètica que neix de les entranyes i que assoleix la seva validesa precisament en aquesta visceralitat.

Els primers records que conserva Mercè Riba de la seva relació amb l'escultura es remunten als dotze anys. L'escultura, doncs, és una presència que l'ha acompanyada tota la vida. Per a Mercè Riba ha estat una qüestió d'organització de la personalitat, un camí per on poder realitzar plàsticament la seva necessitat vital d'expressar-se i de fer una investigació personal. Abans que un diàleg amb l'espectador, allò que prova de fer és un diàleg amb ella mateixa. Si en aquest procés aconseguix sinceritat i profunditat, estableix espontàniament la comunicació, com a mínim amb una part del espectadors, aquells amb els quals l'artista pot tenir una ressonància de sentiments. L'art de Mercè Riba és, doncs, no cerebral, sensual i cenestèsic.

Ens podria semblar, però, que això entraria en contradicció amb la part més simbolista de la seva obra, ja que darrere de tot simbolisme hi ha un procés mental de codificació i descodificació. Però si bé és cert que en determinades obres fa un ús concret i unívoc del símbol (tot i que dotant-lo sempre d'un significat personal), quan el que vol expressar són aspectes tan interns i eteris com la buidor interior, la solitud o la divisió de la personalitat, en fa un ús molt més lliure i abstracte. En aquets casos, Mercè Riba obeeix absolutament la intuïció, i deixa sortir espontàniament de les seves mans les formes expressives, sense imposar-hi condicions estètiques ni lògiques. Lluny de requerir un coneixement previ, o una erudició en temes com la mitologia, apel·la al llenguatge simbòlic i inconscient de cadascú; i acostant-se, tot i que tangencialment, a postulats surrealistes, cerca d'establir una comunicació molt

més subtil amb l'espectador.

En l'escultura, però, també té molta importància la tècnica, i Mercè Riba frueix igualment de la part artesanal del procés de creació. Molt respectuosa amb les tècniques tradicionals, això no li impedeix l'experimentació i la recerca de nous recursos, tenint sempre present el paper tan important que hi té el material. El fet de no respectar la matèria, a vegades, es converteix en un autèntic handicap: no es pot intentar realitzar una idea abstractament, sense relacionar-la amb una matèria i amb un procés d'execució, ja que cada material té uns avantatges i uns inconvenients. Mercè Riba és molt conscient que l'elecció del material i del procés s'ha de fer amb molta cura, perquè determina en gran part els resultats. Això explica la gran varietat de processos utilitzats per l'escultora i la seva presència en tots els passos de l'execució de l'obra, fins i tot en aquells específicament tècnics o mecànics.

Veiem, doncs, que una de les preocupacions més importants per a Mercè Riba és resoldre l'eterna tensió idea-forma, cercant sempre un equilibri que jugui a favor de l'expressió. Deixem, llavors, la nostra sensibilitat lliure per reinterpretar, per reviure amb els nostres ulls el món tal com l'ha interpretat i viscut Mercè Riba, i endinsem-nos així en aquest diari íntim que són les seves escultures.

Daniel Torrent

Llicenciat en Història de l'Art
Del llibre *Mercè Riba. Escultures*